

Фактори за загуба на идентичност на човешки популации

Светослав Диамандиев

Вече повече от век, повод за настоящите разсъждения дават съмнителните постановки на славистиката, сред които:

1. Кан Аспарух бил довел в Добруджа шепа българи. Според достоверни исторически сведения, „шепата” българи, начело със своя кан, победили войските на василевса Константин IV Погонат;
2. Кан Аспарух бил заварил в Източна Мизия огромно множество славяни, които славистиката нарича федерати и от там прави извод, че съжителството между българи и славяни добило смисъла на федерация с днешното разбиране. Някои знаят, че понятието федерат в ония години е имало значението на защитник на границата, а не съюзена държавна структура, каквато славянските племена не са имали на съответната територия;
3. Постепенно нищожното количество българи се било претопило в славянското море и изчезнало като етнос, а езикът му станал славянски. Запазени били думи с тюркска етимология някъде около 10 броя или според други автори 100 броя.

Има теоретични варианти на инакомислещи слависти, в смисъл, че българите били високо развито древно славянско племе, което предало на местните славяни своите цивилизационни достижения, а културно обогатените славяни били приели наименованието на новия народ „българи”, както и това на държавата България.

В настоящия анализ ще изложим възможностите за взаимно етническо проникване на съвместно обитаващи една и съща държавна територия народности.

Тук е място да съобща, че не ми е попадало научно определение на понятия като „сливане” и „претопяване”, използвани от българските историци-слависти, когато така настойчиво и последователно внушават на българите, че нашите предци, потомците на кан Кубрат и на кан Тервел, са се **стели** или **претопили** в „славянското море”, както е прието да се говори. Странно нали?!

Под горните понятия, в обсъждания смисъл, следва да се разбира загубата на осъзнатата и споделена идентичност от членовете на условно казано, потърпевшата народност. Всъщност това е загубеното от тази народност съзнание и чувство за принадлежност към етноса, който се е „претопил”.

Изчезването на една човешка популация или на части от нея, бива предусловено от свеждането на нейния брой **под критичната маса на съществуване**. Редуцирането на броя на населението към намаляване в селище, регион или държава може да бъде насилствено (чрез физическо унищожение) или в резултат от природни катаклизми и епи-

демии. Намалялото под критичната маса население е подложено на самоизраждане и фатална за него зависимост от природни аномалии или попадане на членовете на разглежданата група сред чужди популации, когато те в рамките на няколко поколения загубват спомена за етническата си или друга принадлежност. Критичната маса на съществуване на една човешка популация или част от нея е сложна функция от традиции и от хигиенни навици в бита и в репродуктивния процес, от начина на задоволяването на екзистенциалните потребности на населението, от геостратегическото положение на обиталищата на хората и степента на активност на потенциално враждебни популации и други важни за живота и човешкото развитие фактори.

Като илюстрация на казаното ще приведа пример от собствената си биография. Моят дядо по бащина линия е бил румънец от Букурещ. Събрали се с баба ми - българка, те се преселват в България, от който брак аз съм второ поколение мелез с 25% румънска кръв. Баща ми е имал чести контакти с роднините си в Румъния, а ние с брат ми имахме спорадични срещи с една доведена леля по бащина линия, т.е. роднинските ни отношения бяха със затихващи функции. При децата ни тези връзки се прекъснаха окончателно. За внуците ми румънската „жилка“ е вече без значение. Значи 3-4 поколения са били достатъчни, за да изчезне у потомците на пришелица съзнанието за неговата етническа принадлежност, независимо, че той е оставил следи на достоен гражданин и стопанин.

Направените тук разсъждения, подкрепени от добре познати на българския читател примери от живота и в някои случаи от историята, дават основание за следните изводи:

1. Човешките популации, които са в количество **над критичната маса на съществуване** имат предпоставките за оцеляване.

2. Когато цяла популация или изолирано съществуващи части от нея бъдат сведени до **количества под критичната маса на съществуване**, те, както се каза, са обречени на физическо изчезване поради израждане или в резултат от климатични промени, природни бедствия, епидемии или стълкновения с враждебни човешки формации. Т.е. тази популация или отделните ѝ части, изчезват, след като нейни членове попадат сред семейства и родове на по-многобройната. Нормално е запазването на спомени от бита и традициите на претопената народност в тези на преобладаващата етническа общност.

Правилото се илюстрира със съдбата на попаднали сред българите чужденци, какъвто е даденият пример от собственото ми семейство.

3. Когато два или повече етноса, **с население над критичната маса на съществуване**, обитават обща територия в рамките на една властова организация, се осъществяват взаимни влияния, които в общия случай могат да се систематизират в следните логически фигури:

3.1. Ако доминиращата властова народност е най-многобройна и най-високо цивилизована, останалите популации са обречени на обезличаване и загуба на идентичност, което ще се осъществи в един неопределено дълъг период.

Правилото се илюстрира с претопяването на българите сред населението в Италия.

Трудно и бавно ще се претопят цивилизационно неравностойни популации, като циганите в Средна и Югоизточна Европа, афроамериканците в САЩ и още много други подобни, сред преобладаващо и по-културно население. С израза „**цивилизационно неравностойни**“ човешки общности насочвам вниманието на читателя, че съществуващите между тях различия почти изключват смесването им при безконфликтно съжителство. Затрудненото или невъзможното смесване се дължи на капсулацията на по-примитивния етнически елемент в проява на инстинкта за самосъхранение на социалния организъм, в резултат от чувство за неравностойност, от силно изявени елементи на кланова народопсихология, от верски противоречия, особено между религии,

които са традиционно враждебни. Това може да се дължи и на противоборства за овладяването на по-благоприятни за обитаване територии. Горните фактори определят прага на изолираност между етносите. Отделни показатели, като например религията, могат да имат особена тежест в социалните отношения, с което вдигат високо прага на изолираност.

3.2. Ако управляващата народност е най-многобройна, но съжителстващата с нея етническа общност е носителка на по-високи цивилизационни достойнства, влиянието по посока на по-примитивния етнос е неизбежно. Последният би могъл да загуби дори идентичност според разликата в цивилизационните нива и в историческите срокове, които съответстват на обусловения така праг на изолация между тях. При този вариант се изгражда нация, която носи предимно културните, нравствени, езикови, верски и прочие характеристики на по-издигнатата народност.

Възможно е по-многобройната властваща народност да запази много дълго специфичните си социални белези, когато цивилизационната ѝ характеристика позволява да доминира в областта на обществения живот. Сливане на етносите в този случай може да се осъществи в необозрими исторически срокове на съжителство.

Правилото се илюстрира със съхранената идентичност на евреите в Египет, Вавилон, Персийската империя, Римската империя и съвременния свят.

3.3. Когато една малцинствена общност е доминираща властово и цивилизационно, тя неизбежно ще формира облика на консолидиращата се нация. Специфичното в случая е, че зависимата популация - мнозинство е естествено отворена за двупосочни отношения поради опиращото се на количественото ѝ превъзходство чувство за сигурност. От своя страна управляващият етнос, основаващ се на властовите си и културни позиции, общува всестранно и неограничено с елита на количествено преобладаващата народност, при което допуска сближаване със същия за сметка на своята изолация. Ако нравствените, верските, клановите и прочее различия възпрепятстват етническото смесване, то не би се осъществило в много дълъг срок.

Изложената постановка се илюстрира с претопяването на моголите в Индия, при което те са предали своите културни достижения на народите на полуострова, загубвайки постепенно своята първенстваща роля в империята, за което е съдействало и влиянието на британските нашественици.

Същата подхожда най-добре на славистката теория за сливането на българи и славяни, за която българите са малцинствената, но политически доминиращата част на обществото, като заедно с това имат цивилизационно преимущество. Беше казано, че при тези условия двете народности биха могли да се сближат по всички направления поради липсата на съпротива у тях. За жалост историческите свидетелства съобщават, че българската върхушка е имала антиславянски настроения и политика, за което говори най-малко Сюлейманкьойският надпис на цесаря Омуртаг(816 г.) и неговата политическа реорганизация сред славянството, целяща централизация на държавната власт (826-829 г.).

Какво реално са възприели славяните от българския етнос не е известно. Няма никакви исторически данни за смесени бракове, за издигане на славянски първенци в държавното управление и за предаване на някакви културни практики от славяните на българите. А за езика на българския народ през XIII и XIV век можем да съдим от текстовете на Грамотите на българските императори. Съвременни учени са установили, че в тези грамоти липсват падежните форми и инфинитивите на езика на Кирил и Методий, което говори, че посочените граматични белези на българския език са престанали да бъдат ползвани от населението, т.е. българите са ги изхвърлили от говора си, а славяните са се подчинили на това или просто са напуснали държавата.

Обстоятелство, което свидетелства за влиянието на двата етноса, дължащо се на количественото им и културно присъствие.

Дали езикът на Кирил и Методий, т.е. езикът на първите преводи на християнски трудове от гръцки на български е бил славянски може да се разбере с методите на сравнителното езикознание. Установено е, че във всички съхранени преводи са използвани приблизително 20 000 лексикални единици, което е елементарно доказателство, че езикът на тези преводи не може да е бил славянски.

В настоящата студия се доказва, че съжителството на българи и славяни на Балканите съответства на конкретната постановка, при което славяните в българската държава са загубили етническата си идентичност, за което съдим от липсата на съхранени сред българите битови, културни и професионални славянски традиции, каквито са се запазили сред славянските народи.

Така конкретната историческа среда и условия са създали предпоставки да пренебрегнем реалното съотношение на броя на българите и славяните в рамките на българската държава, защото ролята на властващия етнос (българите) и значението на неговите цивилизационни достойнства са запазили категорично и окончателно разделението на двата етноса без всякакви уговорки. За някакво илюзорно сливане и още повече претопяване е абсурдно да се говори.

3.4. Когато една популация със силата на оръжието си завладее многоброен народ с висока култура, съществува перспективата да бъде претопена в завладяното население бързо и почти безследно, поради неизбежното общуване на завоевателя с доминиращия по количество етнос и естествената им отвореност.

Правилото се илюстрира със съдбата на остготите, завладели високо културната Западна Римска империя. В конкретния случай остготите са се разпръснали из империята на римляните така, че тези които не са се върнали в изконните си земи са загубили идентичност.

Според славистите по-малобройните българи, които имали държавната власт са се претопили сред многобройните славяни. Това би могло да се случи, ако изтъкнатата тук цивилизационна разлика между тях не изключваше подобно развитие на отношенията им. Да не говорим за това, че количественото преобладаване на славяните се опровергава от историческите извори и както се каза, много вероятно след византийското робство на българска територия са останали много малко от славянските племена.

Характерно за този случай е отвореното поведение на по-високостоящия в културно отношение етнос, който от позицията на своята сигурност е готов да съдейства за всякакво общуване с другите народности в държавата. Един от важните мотиви за това му поведение е икономическата изгода.

Тук е място да изложа една теза, която разглежда от нов ъгъл хипотетичната потребност на славянските дребни княжества и племена, от книжовност и културно развитие. За да направим интелигентен анализ на моето предположение, следва да успеем да определим кои са предпоставките за изявяване на необходимостта на една човешка общност от книжовно общуване. Не е трудно да се разкрие, че общността проявява потребност от притежаването на своя писменост, респективно своя система от буквени символи и писмен език, когато тази общност е достигнала нивото да се идентифицира по **държавен**, съответно етнически и религиозен признак. Друг основен стимул за културно усъвършенстване в сферата на писменото слово и аритметиката е икономическото развитие и то основно в производството и търговията със зърнени храни.

Върху тях се надстроява самочувствието, произтичащо от военно-икономическата мощ на държавата и нуждата от документиране на междудържавните икономически

отношения. На този етап човешката съвкупност търси форми да се докаже като различна и по-достойна, чрез самобитната изява на своята идентичност.

Показателен за изследването е случаят със сливането на българските преселнически вълни от Ранното Средновековие с народите в Италия. Алцеко и други български предводители преди и след него, са били приемани от владетелите на разпокъсаните италиански територии може би с право на собственост върху отстъпените им земи. Несъмнено българските заселници са изградили своите селища по български традиции по силата на инстинкта за самосъхранение на общността, а различието им с местното италианско население е било несъмнено в полза на по-цивилизованите италианци, но не чак така голямо, че да е затруднявало до невъзможност общуването между тях. Животът е богат с принуди, които са довели до укрепващи между българи и италианци контакти, въпреки съпротивата на колобрите (българските жреци). Неизбежно новите обитатели на Италия са станали християни по напълно разбираеми причини и в т.ч. икономически. Общата религия, при **несъществуваща** драстична етнографска разлика между българите и италианците, е станала предпоставка за сближаването им. Заедно с християнските свещеници е настъпил латинския език, а след него и производния му говорим италиански. „Според Павел Дякон, историкът на Лонгобардите, Алцек получава (от лонгобардския крал Гримуалд (662-671) - бел.моя) титлата гасталд, т.е. ранг на действителен областен управител с политически и военни правомощия над цялото население. Синът на Кубрат и неговия род задълго запазват тази своя позиция” (1,с.35). От цитата се разбира, че общите военни задължения са довели до изграждането на положителни отношения след взаимното опознаване, както на войниците помежду им, така и с населението, където войските са били временно разквартирувани. След свещениците с тяхната религиозна книжнина, винаги следват търговците, продаващи, но и купувачи. Това е началото на движението на стоки и хора. И така в продължение на столетията, българите загубват своята идентичност. За нея и днес в Италия ни напомнят лични, фамилни и родови имена, както и много топоними с български корен. Но авторите, които са писали върху тези исторически процеси и резултатите от тях, почти не споменават за езиково влияние на българите върху италианския език. Може би не ще съм оригинален, но съществува просто обяснение на този факт: изследователите са търсили в италианския следи от славянизирания български, наречен непонятно защо „старобългарски”, който е всъщност езика на Кирил и Методий и е съставен от български, славянски и тракийски думи, обогатен от огромно количество „думи-пришълци” от говорите и диалектите на персите, народите и племената от древните поселища на българите, както и тези по маршрута на тяхното преселение в Европа; от латинския език и накрая от думите, резултат от лексикалното инженерство на Кирил, Методий и Учениците. А този език е бил създаден според традиционалистите, в резултат от „претопяването на българите в славянското море” далече след заселването на кан Алцеко в Италия. Следователно **доведения от Алцеко народ не би могъл да остави следи в италианския език**. Установих, че в днешния италиански са налични общи с българския думи, сред които: *kaftan*, *karakul*, *bora*(североизточен вятър), *gusla*, *giowenca* (юница), *lamia*, *nina* *papa*(нани нани), *pascege* (извеждам на паша), *pascia* (паша) и някои други. Ако се търсят в диалектите на населението от старите български поселища в областите Равена, Кампобасо, Пентаполис, независимото днес Сан Марино, известни земи от Ломбардия и Пиемонт, неминуемо ще бъдат идентифицирани значително количество български думи, останали от заселилите се в Италия българи, като установените вече „*кан-синорио*, *бролио*, *бино*” (2) и други. Такива думи са производни от памиро-иранския говор на българите. Всъщност за присъствието на българите в Италия има публикации от италиански и български изследователи, които са установили значителни влияния от българска страна върху „развитието на италианското общество и италианската култура от

средновековието до днес”, както и „върху общественно-политическия живот в Италия”. „Българи заемат в този период (на Средновековието-б.м.) ключови постове в управлението, държавната администрация, военната аристокрация, магистратурата, дворцовите апарати и в институциите на римокатолическата църква” (2). Видно от илюстрацията в статията на Д. Александров „Българка в типична народна носия от областта Кампобасо (Северна Италия) от началото на миналия век (по Винченцо Д’Амико)”, българското население в Италия е било запазило доскоро своето изначално облекло, което е сигурно указание за частично съхраняване и на други негови традиции, народно творчество и нравственост. Оцелелите топоними и лични имена, носят спомена за българската кръв, като напр. планина *Vulgaria* в Неаполитанско, селища с имена и до днес като *Bulgaro* (в Ломбардия), община *Vulgare* в окр. Бергамо, части от общини *Bulhero*, *Bolgheri*, *Bolgaro* и т.н. „На големия брой български топоними в Италия отговаря и голям брой лични и фамилни имена.”(2): Булгаро, Болгар, Булгарини, Булгарус, Булгарели, Булгарески, Булгари и още много други. Прието е, че редица известни италиански фамилии като Борджини, Борджоли, Барджоли, Ламборджини, Борджо и др. са с български произход. Смята се също, че папа Калист III (1458 г.) и папа Алесандро VI Борджия (1492 г.) произлизат от български родове. Но огромното количествено превъзходство и по-високото цивилизационно ниво на италианската компонента, в крайна сметка са довели до установените днес следи от българското присъствие, чието начало е било поставено през VII век. Фактът, че това начало все още се проследява от учените и припознава от населението, доказва високата стойност на цивилизацията и духа на българите, уседнали в Италия с неоспорима стопанска, обществена и битова култура.

Да не забравяме, че тази отчетлива българска народна памет се е съхранила поне 1200 години след като българите са скъсали пъпната си връв с майката Родина и съплеменниците си, и са живели много отдалечени от населения, близки по кръв и етнографска характеристика. Изтъкнатите до тук следи от присъствието на българите в Италия, свидетелстват за близките цивилизационни характеристики на българи и италианци.

А как да повярваме, че българите са се загубили в славянското море, дори и да затворим очи за съмнителните аргументи за нищожното им спрямо славяните присъствие? Беше доказано, че те са изпреварвали както по времето на Аспарух, така и до края на Първото Българско цесарство (царство) общественно-икономически и културно славянството в степен, която се измерва най-малко с времето за развитие на славяните до феодализма на българите (родово общинен строй – робовладелчество – феодални отношения). Огромната пропаст в културата, бита, религията и традициите между българите и славяните е била основното и непреодолимо препятствие за сближаването между двата етноса.

Подобно може да бъде и обяснението за запазената от българите верска и етническа идентичност по-късно през всичките 500 години на турско-гръцкото иго. Известен е на историята ни, но е премълчаван от политически съображения фактът за координиран натиск върху българщината от турска и гръцка страна. Турците са проявили известна неустойчива верска търпимост към българската рая, а ниското им културно и социално ниво е позволило на българите да запазят стопанска независимост и така да се съхранят езиково и битово. Впрочем **запазването на българската идентичност 500 години при известните на просветения читател стопанска, общественно-политическа, верска и най-вече културна характеристика на етносите в европейската част на Отоманската империя доказва по един категоричен начин правилността на тезата ми за нищожна възможност за смесването на българи с далече по-ниско стоящите от тях в цивилизационно отношение турци, славяни и цигани.**

Имаме повод да си припомним, че поради общото начало на човечеството, биологията не приема като застрашаваща чистотата на вида междупопулационното и дори

междурасовото кръстосване при хората и не го препяства. Природата не желае да прави разход на енергия в размер, който превишава екзистенциалните потребности. Природата е мързелива. За да избегне смешението на човеци, които притежават значимо различни гени, за което както се каза няма биологична преграда, човешката природа моделира психологични затруднения, за да възпрепятства кръстосването. Такива са верските и етнографските ограничения и предразсъдъци. Природата успява с минимум разход на енергия. Това виждаме в села с турско, с татарско или с българско население, които са съществували в съседство етнически чисти стотици години в турската държава. Подобен е примерът със запазените етнически казашки или старовеерски руски села в Източна България. Такива са българските села със съхранени традиции и език в Молдова, Банат и Украйна от времето на преселението през XVIII и XIX век.

Като подходящи в този смисъл примери могат да се посочат гетата на негри, пуерториканци, японци, китайци и други преселници в най-търпимата етнически в последните 50 години страна в света, в която е възприето, че американският национализъм може да се осъществява единствено на основата на хомогенната общност, съставена от смешението на американските граждани с различен етнически произход. И ако в САЩ всички медии и най-мощната киноиндустрия в света работят с пълна сила за междуетническото смесване, във филмите с негърски персонаж почти няма сексуални контакти на негри с бели жени, гетата, които споменах горе не губят чистотата си и ревността между представителите на отделните раси и народи не е забравена. Преселниците създават свои землячества и им придават организационни форми, студентите там имат любовни отношения и семейства предимно в рамките на своите етнически групи. Съставът на бандите в Щатите е почти винаги етнически чист - това носи елемент на сигурност. В противоречие могат да се изложат аргументи, свързани с наличието на междурасови мелези: мулати, квартерони и метиси, но тяхното съществуване не е резултат от масови обществени тенденции, а плод на случайни, в т.ч. и насилствени актове. Както мулатите и квартероните, така и метисите се третират от обществото като хора с негърско, съотв. индианско произхождение.

В същия смисъл мога да посоча несъмненото за всеки български гражданин противодействие за смесени бракове между българи и евреи, българи и арменци, българи и турци, евреи и арменци и особено между българи и цигани. Има изолирани случаи на смесени бракове, но те са в съответствие с изложените до тук постановки и в качеството си на изключения. Ако това е вярно в съвременния информационен свят, какво остава да мислим за времето на нашите далечни прадеди – българите на канове и цесари, когато не е имало обществени средства за съобщения и общуване, когато движението на масите се е предизвиквало от войни и бедствия. Надявам се читателят да оцени дадените примери за проява на народопсихологията на етническите групи в българската нация в разглеждания смисъл, което внася яснота в разбирането на изолираното съществуване на същите. Нямаме никакво основание да очакваме, че преди 12, 13 века мирният процес на асимилация на малките етноси е бил по-обхванен и по-ускорен.

Нереален е митът за това, че процесът на сливане се бил повлиял от раждането на деца от спорадични контакти между индивиди от различни етноси, защото родените в такива случаи деца се приобщават по естествен път към тази народност, сред която живее майката, независимо от нейния произход. Така тези актове внасят освежаване на генетичния материал на етноса - приемник, но не и в самосъзнанието на родените от такива събития.

Ключови думи: сливане, претопяване, федерати, славяни, българи, цесари, критична маса на съществуване.

Цитирани автори

1. Георги Бакалов, Ал.Фол, Б.Димитров и др. “BULGARI ITALIANI VATICANO”, изд. компл.”Тангра ТанНакРа” ,София, 2002 г.
2. Дориан Александров,“Българите в Италия”, списание “Авитохол”, бр. 3 от 2000 г.